

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р инж. Васил Христов Станков

Академия по национална и информационна сигурност - Пловдив

на научните трудове, представени от кандидата доц. д-р Петер Лошонци по конкурса за заемане на академична длъжност „професор” в област на висше образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност (Институционална сигурност и превенция на организираната престъпност), ДВ бр. № 49/17.6.2025 г.

1. Кои трудове от представените от кандидата се приемат за рецензиране?

За участие в обявения конкурс кандидатът е представил следните научни публикации:

- монография – хабилитационен труд с обем от 167 страници;
- монография, която не е представена като основен хабилитационен труд – едно заглавие с обем от 117 страници;
- статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 8 заглавия, изготвени в съавторство;
- статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране – 2 заглавия, изготвени самостоятелно;
- публикувани глави от колективни монографии – 3 глави в съавторство;

- публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа – 2 заглавия в съавторство.

2. Обща характеристика на научноизследователската и научно-приложната дейност на кандидата.

Представените публикации са насочени към изучаването на актуални теоретични и приложни проблеми в професионално направление „Национална сигурност“ в три основни области: криминология; защита на населението и управление при кризи от хуманитарен характер; икономическа сигурност.

Криминологията заема съществено място в научно-изследователската и научно-приложната дейност на кандидата.

Монографията „Методологични подходи в криминологията“ (2025) предоставя цялостен преглед на методологичните основи на криминологичните процеси в различни области на наказателното разследване. Първите глави на монографията уточняват научния подход към методологията на криминалното разследване. След това се разглеждат основните принципи и процедури в криминологията. Накрая се анализират конкретни казуси и методи за разследване и събиране на доказателства. Книгата предлага цялостен преглед на процедурите в съдебната практика и тяхната специфика в контекста на съвременните научни и практико-приложни методи за разследване.

В своите изследвания кандидатът изгражда педагогическата рамка за основно и разширено обучение по криминология, като обвързва криминалистичния анализ с приложните технологии в сигурността.

Защитата на населението и управлението при хуманитарни кризи е обособена тематична област, в която д-р Лошонци има трайни научни интереси.

Хабилитационният труд от 2021 г., свързан с анализ на рисковите фактори в дейността на парамедиците, предлага предприемането на системни мерки в рамките на интегрираната система за действия при извънредни ситуации. Книгата разкрива и анализира рисковете за безопасността на изпълняващите тази

специфична професия. Изследването използва главно качествени методи, като текстов анализ, казуси, практически изследвания и контролирани интервюта. Количествените методи включват статистически анализи, системни резултати и измервания. Като резултат са идентифицирани ключови рискове и са предложени процедури и технически мерки за тяхното смекчаване или елиминиране.

Тази тематика е предмет на няколко публикации, индексирани в Web of Science и Scopus, които съчетават криминалистичния и оперативния подход към оценката на професионалните рискове и по този начин допълват приноса на кандидата.

Творческите търсения в областта на превенцията на престъпността, защитата на населението и организацията на пожарната безопасност показват активна ангажираност с актуалните проблеми на вътрешната сигурност на държавата, обществото и отделните граждани. В тази област се наблюдава явен стремеж към прилагане на интердисциплинарен подход и тясно обвързване на теорията с практиката.

Например, статията за сътрудничеството между спасителните екипи, противопожарните служби и медицинската спасителна служба изследва перспективите за създаване на Единна спасителна система в Словакия.

Икономическата сигурност е представена от няколко изследвания, индексирани в базите данни Web of Science и Scopus. Публикациите засягат икономическата сигурност на предприятията в контекста на дигитализацията, формирането на ценовата политика, анализа на заплахите, застрашаващи устойчивото развитие на регионите, или устойчивостта на икономическите системи на външни въздействия. Някои изследвания разглеждат връзката между съвременните информационни технологии и сигурността на икономическите процеси (дигитална икономика, икономическа сигурност на предприятията или устойчиво икономическо развитие). Характерна черта на тези публикации е изследването на технологичните предизвикателства върху икономическите аспекти на сигурността.

Можем да открием и друга свързана област, в която кандидатът е реализирал значими научни и научно-приложни приноси, а именно областта на информационната сигурност и киберсигурността. Научните трудове на кандидата свидетелстват за траен интерес към проблемите на уязвимостите на дигиталната среда, сигурността на безжичните мрежи, атаките срещу мобилни устройства и компрометирането на корпоративни и университетски информационни системи. Практико-приложната страна на изследванията включва анализ на риска и разработването на ефективни мерки за защита.

2. Преподавателска и педагогическа дейност на кандидата

Д-р Лошонци е заемал длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8. „Икономика“ в Университета по застраховане и финанси в София, където е преподавал дисциплини от областта на икономиката и информационната сигурност. След това последователно е бил доцент, зам.-ректор и ректор на Университета по мениджмънт на сигурността в Кошице, Словакия.

От представените документи става ясно, че д-р Лошонци е бил научен ръководител на трима успешно завършили докторанти в Университета по мениджмънт на сигурността в Кошице.

В дейността си кандидатът проявява стремеж към прилагане в учебния процес на постигнатите научни резултати. Изготвил е в съавторство две учебни пособия, които се ползват във вътрешната мрежа на университета – „Информатика“ и „Практическа криминалистика“.

3. Основни научни резултати и приноси

Основните научни резултати и приноси на кандидата са реализирани в посочените области и могат да се определят като съществени и значими.

Могат да се обобщят по следния начин:

1. Постигнат е реален принос в развитието на теорията и практиката на управлението на частните охранителни услуги и криминалистиката.

Изследвани са съвременните приложения на сигнално-охранителната техника при защитата на обекти и възможностите за усъвършенстване на мерките за техническа защита. Получените резултати представляват методика за разкриване на уязвимости в използваните системи за охрана.

Направени са обобщения, които имат теоретично и методологично значение за бъдещите изследвания в тези важни направления.

Кандидатът е допринесъл съществено за систематизиране на методологичните подходи в криминологията и за обогатяване на съдържанието на криминологичните процеси на различните етапи на досъдебното производство.

2. Ново знание е създадено в областта на управлението на извънредните ситуации от хуманитарен характер.

Изследванията реално са допринесли за повишаване на безопасността на лицата, които предоставят неотложна медицинска помощ, като са идентифицирали криминогенните фактори и са посочили възможните мерки за превенция на престъпните посегателства срещу тях.

Освен това, авторът е подпомогнал в концептуално отношение модела на Единната спасителна служба като важен елемент на Националната система за управление при кризи.

3. Формулирани са нови методи и подходи за гарантиране на икономическата сигурност на предприятията в условията на интензивно внедряване на информационните технологии и навлизането на „цифровата икономика“.

Кандидатът изследва в практико-приложен аспект потенциалните рискове и заплахи за сигурността на обектите, включително сигурността на комуникационно-информационните системи и мрежи. Резултатите могат да послужат за усъвършенстване на противодействието на кибератаки и зловредни киберинциденти.

4. Оценка на значимостта на приносите за науката и практиката

Приносите на кандидата за науката и практиката произлизат и от участието му в 4 научноизследователски и научно-приложни проекти, от които 3 на национално ниво, както следва:

1. Участие в национален научен или образователен проект: „Карта на престъпността в град Кошице“ на Съвета за превенция на престъпността. Продължителност: юни-декември 2013 г.

2. Участие в международен научен или образователен проект: DELOGFLOOD- START. Цел: Усъвършенстване на механизма за вземане на решение за логистично осигуряване на дейностите по преодоляване на последствията от наводнения, причинени от повишаване на нивото на река Дунав. Продължителност: април-декември 2015 г.

3. Участие в национален научен или образователен проект: „Идентификация на факторите и анализ на сигурността на физическите елементи на системата за геолокационна информация“ по програма на Министерството на вътрешните работи. Продължителност: ноември 2018-март 2019 г.

4. Участие в национален научен или образователен проект: Сигурността на възрастните граждани в Интернет. Програма на Съвета за превенция на престъпността. Продължителност: декември 2019 – март 2020 г.

5. Оценка в каква степен приносите са дело на кандидата

Приложената Декларация за оригиналност и достоверност доказва, че представените в конкурса трудове и приносите в тях са лично дело на кандидата.

6. Критични бележки за рецензираните трудове

Нямам критични бележки за представените трудове.

Бих искал да препоръчам на кандидата в бъдеще да изготвя повече учебници и учебни пособия, за да предава на обучаемите своя богат опит и натрупаните знания в актуални области на сигурността.

Освен това, полезно би било да реализира повече самостоятелни публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

7. Заключение

Предоставената от д-р Петер Лошонци документация и научна продукция отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение за заемане на академичната длъжност „професор“.

8. Оценка на кандидата

Оценката ми на научните трудове, представени от кандидата д-р Петер Лошонци по конкурса за заемане на академична длъжност „професор“ в област на висше образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност (Институционална сигурност и превенция на организираната престъпност), ДВ бр. № 49/17.6.2025 г. е **положителна**.

Предлагам на уважаемото научно жури да избере д-р Петер Лошонци и да го предложи за заемане на академичната длъжност "професор" в Академията по национална и информационна сигурност – Пловдив.

04.02.2026 г.
Пловдив

Рецензент:
доц. д-р инж. Станков